

SZERKESZTŐSÉG TEL. 1-77
Ejelli telefon 32
KIADÓHIVŐ
Str.
ELŐFIZET
Egész Félévi Negyed- Egy hónapra

Dl. Ramaseter Róbert
Díszter 2. H. 8. Budapest

X. évfolyam • 142. •
1929 Junius 27 Csütörtök
* 5689 év Sziv. 19 *

Ara 5 lej

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a
Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 33. Tel. 4-13
és a

LLOYD EXPRESS
Str. Gela No. 20. Telefon 14-55
hirdetési irodák vesznek fel

„Bérbe kell adni a vasutakat“

Constantin Garoflid volt földművelésügyi miniszter cikket írt az „Argus”-ban a CFR-ről. Garoflid szerint az államvasutak helyzete egyre kritikusabb lesz és az új törvény, amelyet nemrég szavaztatott meg a kormány, a CFR autonómiájának biztosítására, ugyancsak nem ígér csaknem semmilyen javulást. Az új törvény elméletileg csakugyan biztosítja a CFR függetlenségét, — mondja Garoflid — hiszen a rendelkezés szerint a minisztérium, illetőleg a mindenkor kormány csak általános irányelveket szabhat meg, különösen a tarifai érvényesítésekben, míg az adminisztrációs kizárólagos joga és gondja a specialistaiból alakított igazgatótanácsra hárul. Am Garoflid ennek ellenére is reménytelennek látja a helyzetet, nem hiszi, hogy az új törvény révén sikerülni fog a CFR-nél megszűntetni a ma uralkodó káotikus állapotokat. A törvény igen jó, — mondja Garoflid, — de hol vannak Romániában olyan acéljellemelek, akik alkalmasak legyenek arra, hogy a törvény szaraz betűiből eleven valóságot alkossanak. Hol van az a kormány, amely az államvasutak 10-12 milliárdos költségét nem fogja pártéleokra felhasználni. És Garoflid odakonkludál végül, hogy a CFR csak úgy menthető meg, ha bérbeadják. És ezt is minél hamarabb.

Bérbeadni a CFR-t! Az ötlet nem új. Európa igen sok államában vannak magánkezekben a vasutak. És mégis az indítvány elhangzása valóban rendkívül jelentőséggel és horderevvel bír. Tudni kell ugyanis, hogy Garoflid úgy is, mint többszörösen volt miniszter, úgy is, mint a gazdasági kérdések egyik legalaposabb ismerője jelentős helyet foglal el az ország politikai és gazdasági életében. Két másik tény emeli azonban ki az indítványt a napi események szűke tömegéből. Garoflidot a nemzeti pártzfpárt segítette be a szenátusba s a volt földművelésügyi miniszter szoros szálak fűzik a Maniukormány több tagjához. Az „Argus”, amelynek vezetőhelyén Garoflid cikke napvilágot látott, Grigore Gafencunak, a külügyminisztérium államtitkárnak tulajdona és a lap közismerten közel áll a krományhoz.

Mint mondtuk, az ötlet nem új, nem is eredeti. De mindeddig csak párnázott ajtók mögött kerülhetett megvitatásra ez a gondolat, a tévesen értelmezett nacionalizmusnak ez a mesterségesen kreált atmoszférája amely tíz évig elriasztotta Romániától a külföldi tőkét, meg tudta akadályozni a legjobbjelműbbeket is abban, hogy levonják az államvasutak tragikus helyzetének vég-ső konzekvenciáit. Beszéltek róla az emberek. De Garoflid az első, akiben meg volt a bátorság ahhoz, hogy indítványával nyíltan kilépjen a porondra. A volt földművelésügyi miniszter álláspontja világos. A törvény igen jó, — az adminisztráció a lehető legrosszabb. Mihalache mondotta legutóbbi parlamenti beszédében, hogy törvényhozás helyett szívesebben adminisztrálna. És a CFR-t egyedül a jó adminisztráció mentheti meg. Az államvasutak két esztendő leforgása alatt négy és félmil-

liárd lej deficitet produkáltak. Ez alapján véve nem jelent egyebet, mint-hogy a romániai adófizető: a mai horribilis tarifáknál is sokkal többet kénytelen fizetni a személy- és áruszállításért. Mert evidens, hogy a CFR deficitjét ugyancsak az állami budgetből repte az adófizetők kifordított zsebeiből kell fedezni.

Ráfizetünk az államvasutakra. Más államoknak ugyanakkor jelentős bevételi forrásul szolgál a vasut. Más államokban tehát a vasut elsődrendű üzleti vállalkozás. Miért nem lehet nálunk is? Garoflid megmondja. A magánvállalat rentabilitását garantálja az, hogy a tulajdonosnak érdeke, hogy vállalkozása rentabilis legyen. A CFR vezetőit nem fűzik érdekszálak az államvasutak jó menetéhez. Az acéljellemelek pedig, azok hiányzanak. A vasut az állam gazdasági életének egyik legjelentősebb faktora. A mai gazdasági krízis kétségte-lenül nem utolsó sorban annak is ered-

ménye, hogy a háboru utáni tíz évben oly lehetetlen szállítási viszonyok uralkodtak. Az egységes tarifális politika és a biztonságérzet hiánya, a kórossá vált katasztrófák, a rosszul fizetett személyzet tulkapásai mind hozzájárult ahhoz, hogy Románia a vasuti organ-záció terén az utolsó helyre szorult le. Az egész vasut gyökeres reorganizálás-ra szorul. Súlyos gazdasági érdekek új vasutvonalak kiépítését és a kocsi-park kibővítését követelik. Az az ötmilliárd lej, amely a stabilizációs kölcsönből a CFR számára jutott, alig volt arra elegendő, hogy az adósságokat kifizessék s néhány megkezdett munkát befejezzenek. Tíz esztendőn keresztül egyszerűen nem volt könyvelése a CFR-nek. A vezérigazgató urak állandóan bevételi fölöslegről referáltak s közben esztendőken keresztül nem fizették a szállítókat. Két külföldi szakértő dolgozik már hónapok óta azon, hogy a CFR könyvvezetését rendbehozza. Unal-

mas volna, ha elképzelnék, hogy anyagbeszerzés terén mily szédítő té-kozlás folyt esztendőken keresztül az államvasutaknál.

Csak radikális operáció segíthet. Garoflid a bérbeadást javasolja. Az indítvány ellen minden bizonnyal kibontják a harei lobogót a gazdasági ultra-nacionalizmus zászlóvivői. Nemzetvédelmi szempontokat fognak felhozni, bár a gyakorlat bebizonyította, hogy Franciaországban, Angliában, Németor-szághban a magánvasutak a világháboru folyamán semmiben sem maradtak el az államvasutaktól. Fel fogják vetni a presztizskérdést, bár az állam valóságos érdeke az, hogy kifogástalan vasutja legyen. Ebből csinál Garoflid presztizskérdést, mert a CFR épen elégé megtépázta az állam tekintélyét.

Garoflid indítványa igen figyelemre-méltó. És megszívlelendő az a megjegyzés is, amellyel javaslatát kíséri: „Nehogy későn történjen meg!”

Tömegesen mondanak le az érettségi bizottságok középiskolai tanár tagjai

A közoktatásügyi minisztérium két nap óta gőzerővel dolgozik, hogy a vizsgák mégis megtarthatók legyenek

(Bucuresti-Bukarest, junius 26. Az Uj Kelet tudósítójától). A tegnapi nappal megkezdődtek az egész ország területén a bakkalaureátusvizsgák. Több helyen a vizsgálató bizottság megalakulása alkalmával kiderült az, hogy a bizottságba kinevezett középiskolai tanárok visszautasították megbízatásukat és be-jelentették, hogy nem hajlandók a vizsgákon résztvenni. A bizottsági elnökök táviratilag értesítették erről a közokta-tásügyi minisztériumot. Borza profesz-szor, közoktatásügyi államtitkár és Chiritescu, a középiskolai oktatás vezér-igazgatója, két nap óta dolgoznak a le-

mondások nyomán keletkezett fűrök be-töltésén, hogy a vizsgák mégis megtarthatók legyenek.

Egyes verziók szerint a középiskolai tanárok tömeges lemondását a liberáli-sok provokálták, akik fölöttébb elége-detlenek azzal, hogy Costachescu köz-oktatásügyi miniszter módosította An-ghelescu sacro sanetumának tekintett érettségi törvényét. A manőver célja az lett volna, hogy az utolsó pillanat-ban benyújtott lemondásokkal kompro-mittálják az idej bakkalaureátus vizs-gákat. Másik verzió szerint viszont a tanárok azért mondtak le, mert nem

akarják a vizsgáztatással járó felelősé- get vállalni. Állítólag egyes közép-iskolai tanárok panaszkodnak, hogy a bakkalaureátus vizsgákon bizonyos poli-tikai és személyi protekeciók érvénye-sülnek és hogy nem egyszer kénytele-nek voltak alaposan elkészült diákokat elbuktatni a protezsák nagy száma miatt.

Mindenesetre meg kell állapítanunk, hogy a középiskolai professzorok tö-meges lemondása a bakkalaureátus szo-moru fejezetének egy jellegzetes mo-mentumát képviseli.

Az új angol alsóház első ülésén a munkáspárt is egy konzervatív képviselő házelnöksége mellett szavazott

Ma kezdődik a felirati vita. Az oroszokkal való diplomáciai viszony felvétele küszöbön áll. Trotszkij beutazási kérését végleg elutasították

London, junius 26. A középkorból visz-szamaradt, tradicionális szertartások közben nyitották meg tegnap az alsóház első ülését. Az elnökválasztás előtt Baldwin miniszterelnök Macdonaldhoz lépett s gratulált neki a választásokon elért si-kerért. A jelenetet megtapsolták. Ez után a jegyzőkönyvvezető, aki ilyen alkal-makkor a korelnök szerepét tölti be, egyik munkáspárti képviselőre mutatott, mire ez felállva bejelentette,

hogy a többségi párt a konzervatív Fitzroy kapitányt ajánlja elnökségre. Az elnökli jegyzőkönyvvezető ekkor a konzervatív párt egyik tagjára mutatott, aki szintén azt a bejelen-

tést tette, hogy a konzervatívoknak is Fitzroy a laudálta.

Ezzel a választás befejezést is nyert s az alsóház ülését mára elnapolták.

A királyt rögtön értesítették a választás eredményéről s annak megerősítése a mai nap folyamán az elnök kezében lesz. Fitzroy ekkor a felsóházba megy, ahol bejelenti az elnökválasztás eredményét. Az alsóház mai ülésén az elnök leteszi az esküt s ezután megkezdik az új képviselők eskütételét, melyet a hol-napi ülésen folytatnak.

A trónbeszédet a király kepviseletében kedden a lordokcellár olvassa fel, majd kezdetét veszi a négy napos felirati vita,

Páris, junius 26. A Havas távirati iroda ottawai tudósítójának közlése szer-int a kanadai kormány részéről kijele-ntették, hogy nincs kifogásuk az ellen, hogy Anglia és a dominionok hozzájáruljanak a hágai nemzetközi bíróság igénylevételét célzó egyezmény fakultatív záradékához.

Kinevezik az oroszági nagykövetelet

London, junius 26. Jöjjinformált helyen a sajtót úgy informálták, hogy a kormány tagjai körében még nem alakult ki az egységes vélemény az Orosz-orzággal felveendő normális diplomá-ciai kapcsolatok módozatai tekintetében.

A miniszterek egy része azon az állásponton van, hogy nincs szükség ügyvivők kölcsönös kinevezésével bevezetni a nagykövetei kinevezését, hanem azonnal ki kell nevezni a nagyköveteiket.

Lehetségesnek tartják, hogy a médozatok feletti döntést már a trónbeszéd magában fogja foglalni.

London, június 26. Beavatott helyről származó közlés szerint a német kormány a birodalmi minisztertanács határozatához képest értesítette a kormányt, hogy hozzájárul a külügyminiszterek konferenciájának Londonban leendő megtartására vonatkozó angol javaslatához.

A „Daily Telegraph“ külpolitikai munkatársa cikkében arra mutat rá, hogy angol kormánykörökben igen jó hatást váltott ki a német állásfoglalás, mert megtörténhetett volna, hogy a német kormány enged a franciák nyomásának. Most már valószínű, hogy a konferencia összehívási helye tekintetében a belga és olasz kormányoknak sem lesz kifogásuk s így a konferencia színhelye az angol fővárosban lesz s ennek munkáját Macdonald miniszterelnök közelről figyelheti.

London, június 26. Beavatott helyről származó közlés szerint a kormány Trotzkij beutazása iránti kérését elutasította.

EGYESÜLETI ÉLET

Ma csütörtökön választási meeting lesz Désen. Ma csütörtökön este fél 9 órakor a dési fiúiskola nagytermében nagy választási meeting lesz. Szónokok: dr. Kohn Hillel, dr. Hamburg József, dr. Herskovits Ferenc, Rosenzweig M. Jehuda és dr. Nasné Ernster Margit meg. — Az ugyancsak ma este hirdetett Wizo előadás közbejött akadályok miatt elmarad.

A kolozsvári Habima műkedvelők Désen. E hó 25-én, kedden este a kolozsvári Habima Désen vendégszerepelt Lateiner „Jidale der Blinder“ című négy felvonásos drámájában. Az előadást zsufelt ház nézte végig. A dráma egy megvakult fiatalember körül zajlik, aki később visszanyeri látását és felismeri környezetében azokat, akik jók voltak hozzá és azokat, akik vagyonára pályáztak. A darab zsidó környezetben játszódik le, de igaz emberi karaktereket mutat. Az előadás végig kontaktust tartott a közönséggel, amely melegen ünnepelte a szereplőket, elősorban Schwartz Jenőt, aki a címszerepet kreálta. Nagyon jók voltak Mózes Zseni, Mandula Elvira és Lax Honka a női szerepekben. A férfi szereplők közül Izrael Henrik, Lax Márton és Fixler Lipót tündek ki. (S. Z.)

Somériünnepély. Vasárnap f. hó 30-án rendezik a kolozsvári somérszapatok ezévi nagy kerti-ünnepélyüket az Újságíróklub helyiségeiben. A délutáni programot, mely cserkész játékokat, versenyeket, tornát és gyermekdelutáni számokat foglal magában, tánc, szépségverseny, táncverseny és még számos ötletes, mulatságos szám fogja követni. A tánc, mely előreláthatólag a reggeli órákban fog véget érni, felnőttek részére van rendezve és azon a kolozsvári zsidó tár-

sadalom színe-java fog résztvenni. Itt említjük meg, hogy az ünnepély jövedelme azon szegénysorsu sómerek táborozási alapjára van szánva, kiknek szülei nem képesek a táborozási költségeket viselni és épen erre való tekintettel

reméljük, hogy a zsidó közönség az ünnepélyen való részvétele által lehetővé fogja tenni a szegénysorsu és az egész éven át szakadatlanul dolgozó iparos és diáksómereknek táborban való részvételüket és pihenésüket.

Egy amerikai milliomos különös kalandja Budapesten

A kellemetlen szemölcs

Budapest, június 26. Tegnap egy vídám „bűnügy“ esett meg, amely valószínű komédiavázlatokat hozott magával és azt bizonyítja, hogy maga a nagyírú Sherlock Holmes is blamáhatja magát. Az egész dolog azzal kezdődött, hogy a budapesti rendőrség egy amerikai város rendőrségének táviratát kapta tegnap kézhez, amelyben egy Steehher nevű nagystíli szélhámosra hívják föl a budapesti rendőrség figyelmét.

Ez a Steehher több amerikai nagyvárosban különböző családokat követett el és különösen kereskedőktől, továbbá könnyen hívó fiatal nőktől megközelítőleg ötvétezer dollárt csalt ki. Mikor az amerikai városok rendőrségei már nyomában voltak, egy luxusgőzös fedélzetén Európába szökött. Rövid néhány héttel ezelőtt Párizsban már majdnem a detektívek kezébe került. Párizsból aztán több vidéki városba tette át a székhelyét, míg most Franciaországból is elment. Most az a gyanu merült föl, hogy a sokat keresett szélhámos Budapesten tartózkodik. A budapesti rendőrség a szélhámos pontos személyleírását is kézhez kapta és beérkezett a szélhámos fényképe is.

Steehhernek ismertető jele az arcán lévő szemölcs volt. Elfogatására nagy jutalmat tűzött ki a newyorki rendőrség. Tegnap este egy budapesti éjjeli mulatóban egy feltűnő elegáns vendég jelent meg. Az elegáns ur németül beszélt, de idegen kiejtéssel. Rövidesen egy páholyt nyitott ki magának, pezsgőt rendelt és az egyik táncosnót magához hívatta. A vendég egyre több és több pezsgőspalackot nyitottatott fel, majd pedig valóságos palackerdő állott a háholványban, amelyben a nyilván gazdag ur mulatott. Az ide-

gen hangulata óráról-órára fokozódott és hajnal felé már egy második, sőt egy harmadik táncosnót is magához kért. Ekkor már az egész mulatóhely közönségének érdeklődése az idegen páholya felé irányult. Mikor a huszadik üveg pezsgő is kiürült, a mulatóhely főpincérének gyanusnak tűnt fel a dolog. A főpincér szemügyre vette az idegent és az arcán egy szemölcsöt vett észre. Villámgyorsan észbe jutott a keresett amerikai szélhámos és azzal a telefonhoz rohant és értesítette a rendőrséget.

A vídám vendég azonban mitsem sejtve, tovább nyitatta fel a pezsgőspalackokat, amikor legnagyobb meglepetésére két rendőr lépett a helyiségbe és egyenesen feléje indultak. A rendőrök felszólították az idegent, hogy igazolja magát és mikor amerikai utlevélét előmutatta, sorsa meg lett pecsételve.

Beszállították a rendőrségi központba, ahol kijelentették előtte, hogy le fogják tartóztatni, mert ő a világszerte körözött Steehher amerikai szélhámos.

Az idegen kétségbeesve hitte meg a védekezést és megegyezve előmutatta utlevelét. A rendőrtisztviselő erre jobban szemügyre vette a Steehher személyleírását és csak hamar megállapította, hogy az ismeretlen nagy tévedésnek esett áldozatul.

A letartóztatottnak ugyanis a balarcán volt a szemölcs, míg Steehheré a jobb oldalon van.

Minden esetre ujjlenyomatokat vettek az idegenről és erre szabadlábra helyezték. Nemsokára kitűnt, hogy a letartóztatott mulató amerikai egy newyorki milliomos gyáros, aki szórakozni jött Európába.

Rossz lakáscím miatt elveszítette első mandátumát az angol miniszterelnök

Ramsay Macdonald elmondja élettörténetét

Egész bizonyos, hogy nemcsak Angliának, de az egész művelt világnak egyik legnépszerűbb embere Ramsay Macdonald. Népszerűségének főoka személyének varázsában rejlik, s ennek a varázsának a titka: a közvetlenség. Legutóbb a sajtó képviselői felszólították, hogy beszéljen az életéről. Erre az angol premier keresetlen szavakkal elmondta élettörténetét.

— Lossintmouthban, egy kiesiny, kétezer lakosu skót faluban születtem, amelynek lakói részben halászok, részben földművesek voltak. Én is földműves lettem. A népkisiskola igen nehezen végeztem el, a legrosszabb tanulók közé tartoztam. A politika azonban már igen korán érdekelte. Skótszág azon része, ahol születtem, már abban az időben igen radikális volt. Az iskola elvégzése után egy farmra kerültem béresként. Nehezen dolgoztam, azonban nagy örömet találtam a munkában. Tanítóm nem látta szívesen, hogy „paraszti“ lettem, felkereste anyámat és felajánlotta neki, hogy a fél-tandiját elengedi, ha tovább tanulok. Így visszakérültem az iskolába és nemcsak tanultam, de a tanítónál is segítkeztem. Az aberdeeni egyetemre készülődtem, azonban tervemet nem tudtam valóra váltani, mivel szegény voltam. Nem sajnálom, hogy nem jártam egyetemre, mivel az a véleményem, hogy a legtöbb embernek az egyetem látogatása inkább kárára van, semmint hasznára. Bristolba kerültem egy gazdag férfi magántitká-

raként. Csakhamar azonban Londonban voltam, ahol senkit nem ismertem. Egész nap munka után jártam, végre egy kerékpáros egyesület felvett címírónk. Ez az állás csak átmeneti volt és csakhamar újabb munka és pénz nélkül voltam. A nemzeti liberális klub első titkáráról megtudtam, hogy Mr. Thomas Lough magántitkárt keres. Nem szívesen vállaltam el ezt az állást, azonban kénytelen voltam erre és így csakhamar itthon lettem a politikai életben és elkezdtem újságírással is foglalkozni. Négy évig voltam Mr. Laugh titkára, amikor azután gazdám bekerült az alsóházba, és már elegendő ke-restem az újságírással, kiléptem szolgálataiból.

Nyomban, mielőtt Londoba érkeztem, csatlakoztam a szocialista párthoz, amely akkoriban még igen kicsi volt. Az első férfi, akit a pártban megismertem, John Burns volt. Röviddel a szocialista párt-hoz való csatlakozásom után tagja lettem a fabianusok társaságának is, amely később beválasztott végrehajtó bizottságába. A fabianusoknál gyakran találkoztam Bernard Shaw-al, aki akkoriban vöröshajú fiatalember volt, családi lapok számára dolgozott és rossz vicceket gyártott.

Három év múlva csatlakoztam az ujonnan alakult független munkáspárt-hoz és 1900-ban a munkáspárti bizottság elnöke lettem. Amikor Southamp-tonban először felléptem képviselőjelölt-nek, ismertem meg később feleségemet. A

jelöltséget csupán tréfának tekintetem, tisztában voltam bukásommal, mivel még nem tartottam elérkezettnek az időt arra, hogy pártom bevonuljon a parlamentbe. Valóban megbuktam. A következő választáson újból ez a sors ért. Egy esztendővel később azonban beválasztottak a londoni közegtanácsba. Címem azonban rosszul volt bevezetve a választói jegyzékbe és egyik ellenfelem ezt megtudta, megóvatolta választásomat. Az övást rossz címre küldték, én nem védekezhettem, így elvesztettem első mandátumomat. Az az ember, aki ezt a trükköt kigondolta, ma tömlőben ül. Én régen megbocsájtottam neki...

Forradalmi újítás a rézmetszettek gyártásában

A bécsi lapok rendkívül érdekes szabadalomról adnak hírt, amely nemcsak technikai, de különösen művészeti szempontból érdemel nagy figyelmet. A bécsi „Palast der schönen Künste“ egy kiváló osztrák mérnök találmányának gyakorlati kihasználása érdekében rézmetszettek gyártására rendezkedett be. Ezek az új rézmetszettek valóságos sokszorosítási ipar csodái.

A legtokéletesebben adja vissza az eredeti vagy rajzban, mint színezésben a legfinomabb részletek legmondosabb viszaadásával. Transzparens színekben tündököl, melyek úgy jönnek létre, hogy a rézlemezek valódi ezüstözésére utólag vezetik rá a színeket. Az ezüst néhány és alatt oxidálódik, mátal a metszettek az oly sokra becsült antik látszatot nyerik.

E rézmetszettek előállításí módja rokon az évszázadok óta ismert réz- és acélmetszéssel. Miként Rembrandt és Van Dyck művészi tervezeteiket rézbe és acélba metszették s ezen lemezekről kézi nyomdával korlátolt számú példányt nyomtak papírosra, a lemezeket pedig megsemmisítették, hogy a nyomatok csekély számánál fogva nagyobb legyen az értékük, így ezeket a metszetteket — főleg a 18. század nagy francia mestereinek, mint Fragonard, Watteau, Baudouin, stb. (gáláns kor) eredeti metszeteiről a legkiválóbb művészek rézmetszők vésik hideg és meleg tüvel rézlemezre. — így keletkezik az anyalemez. E negatív anyalemezt galvanikus uton sokszorosítják. — pozitív lemezek. — majd ismét negatív lemezek készülnek. Eszerint csak minden második lemez használható fel. Az előállítás tehát korlátozott, úgyhogy rézmetszettek csak korlátozott számban készülhetnek.

Minden egyes lemezt azután kiváló művészek a legapróbbra kidolgoznak, azután galvanikus uton beazüstöztik, lecsiszolják és végül kézzel színezik.

Ily módon a Louvrebar, Britisch Muzeumban, stb. található eredeti művekről mintaszerű tökéletes reprodukciók jönnek létre.

Értesülésünk szerint a „Palast der schönen Künste“ művészi értékű gyártmányai Romániában is kaphatók.

Butoraink tartósságát garantálják
legmodernebbül berendezet **szárítóink!**
Ne sajnálja az utat
Marosvásárhelyre
és győződjön meg, hogy a legszebb butorok it legolcsóbban részletfizetésre is a
Székely és Réti Rt.
buto gyárában vásárolhatja. Világmárkás zongorák és pianók nagy választékban!
Ra zainkkal utazónkat meghívásra küldjük.

Mind

A kolo
a rend
voltak

(Olaj-Kolozsvi Kelet tudósító) hadtest hadbírtiz napja folyik Eanescu főhadkasztaí és hadtagu büntetőtanöktele alatt d tel igyekszik gának a rendk hümpertben. Ez hozta a gyümö 715 lej olsikka már lényegesen fel.

A hat és fél millió körül tárgyalások hogy mire m bűnügy rev hadbírosás, fog

Laikus és zsel elképzelni, hog adminisztrálás év leforgása al elsikkasztani, A rülményre vajó a tény kezd mindinkább kil

Stefanovici ő pen az egész szerzője volt ban éreze r szinte fantas és nagystil

Jellemző példák lajstrománál az szimpla kis ese

Stefanovici ő elején még, teh százezer kilogrer ezer lej értékbe besszarabiai sz mány 20 vagg őrnagy a háro is vette, a 20 v canii táborot so

Stefanovici ő a háromszázk a katonai pé ltmányt elad kedőnek, akik szálta a száll

Ennek a jól si ezer lejt jövede természetesen s maradt. Stefan ban voltak enr sokkal jövedel

Annak idején miniszter a bu san életbeléptet tingentáisi szie mében az expo den vagon buza mennyiségű bu katonai raktárk bes nyiség után ce amely aztán fe portört, hogy v lisa. Minden v belül 30 ezer get kellett a k szolgáltatni. St gótt a rendelke szimatolta a h geket

Stefanovici ő pi kurzuson b exporra feljo Hogy mennyit fizelt Stefanovi szemjeltetik az Az Uniunea

Minden fantáziát felülmúl a két sikkasztó beszarábiai tiszt bűnlajstroma

A kolozsvári hadbíróóság emberfeletti igyekezettel bogozza ki a rendkívül szövevényes bűnügy szárait. Magasrangú büntársai voltak a különös „üzleti” képességekkel rendelkező Stefanovici őrnagynak?

(Uj-Kolozsvár, június 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári VI. hadtest hadbíróasága előtt már kerek tiz napja folyik a Stefanovici őrnagy és Eanescu főhadnagy többmillió sikkasztási és hamisítási bűnper. Az öttagú büntetőtanács Ignat tábornok elnöksége alatt díszretromeltó igyekezettel igyekeznek tiszta képet alkotni magának a rendkívül kuszt és bonyolult bűnperben. Ez az igyekezet meg is hozta a gyümölcsét. A 6 millió 630 ezer 715 lej sikkasztásán felépült vádirat már lényegesen nagyobb összeget ölelt fel.

A hat és félmillió helyett 14 és félmillió körül mozognak ma már a tárgyalások és nem kizárt dolog, hogy mire mind a hatvankét darab bűnügy revidálásával elkészül a hadbíróóság, ez a 15 millió lej meg fog duplázódni.

Laikus észrel valóban szinte nehéz is elképzelni, hogy egy egyszerű batajlion adminisztrálásánál hogyan lehetett két év leforgása alatt ily hatalmas összeget elikkasztani. A magyarázat erre a körülményre valóban csak az lehet s ez a tény kezd a tárgyalások folyamán mindinkább kihangsúlyozódni, hogy

Stefanovici őrnagy, aki tulajdonképen az egész manővernek az értelmi szerzője volt, nagyon is biztonságban érezte magát és sikkasztásait szinte fantasztikus vakmerőséggel és nagystílűséggel vitte véghez.

Jellemző például erre Stefanovici bűnlajstrománál az alábbiakban kiragadott szimpla kis eset.

Stefanovici őrnagy működésének legelőjén még, tehát 1921. év vége felé kétszáz ezer kilogram zabot vásárolt 370 ezer lej értékben a „Cojaborarea” nevű beszarábiai szövetkezettől. A szállítvány 20 vaggont tett ki. Stefanovici őrnagy a háromszázhetven ezer lejt fel is vette, a 20 vagon zab ellenben a buccani tábornok sohasem látta.

Stefanovici őrnagy ugyanis, miután a háromszázhetven ezer lejt felvette a katonai pénztárhoz, az egész szállítványt eladta két kisenévi kereskedőnek, akiktől szintén beikkasztotta a szállítványt rendes forgalmi árárt.

Ennek a jól sikerült és több mint 600 ezer lejt jövedelmező kis tranzakciónak természetesen sehol semmi nyoma nem maradt. Stefanovici őrnagynak azonban voltak ennél sokkal merészebb és sokkal jövedelmezőbb üzletei is.

Annak idején az ipar és kereskedelmi miniszter a buzaexporttal kapcsolatosan életbe léptette az ugynevezett kontingentási szisztémát, amelynek értelmében az exportilletékek helyett minden vagon buza után egy bizonyos mennyiségű buzakvantumot kellett a katonai raktárakhoz beszállítani. A raktárakba beszállított buzakvantum után bizonyos mennyiségű buza után bizonyos mennyiségű buzakvantumot kellett a katonai raktárakhoz beszállítani. Stefanovici őrnagy e mögött a rendelkezés mögött rögtön megszimatolta a hatalmas üzleti lehetőségeket.

Stefanovici őrnagynál bizonyos napi kurzuson beszerezhetőek voltak az exportra feljogosító bizonyítványok.

Hogy mennyit jövedelmezett ez a kis üzlet Stefanovici őrnagynak, azt beszédesen szemléltetik az alábbi adatok:

Az Uniunea Cooperativelor Basara-

biei 450 ezer lejt, Marius Gaicu 930 ezer lejt, A. Spasici 2 millió 150 ezer lejt, Weinstock N. 900 ezer lejt, Cristu 450 ezer lejt, Banca Moldova 3 millió lejt fizettek certifikátokért Stefanovici őrnagynak.

Végeredményben a buzakontingens több mint nyolcemillió lejt jövedelmezett az élelmes Stefanovici őrnagynak.

Ezzel a felsorakoztatott adatokkal szemben Stefanovici őrnagy számalom-

ramelőán, görösös igyekezettel próbálja helyzetét a bűnügyben tisztázni. Ez azonban nem igen sikerül, ahol döntően bizonyítani kellene, ott minden védekezése csődöt mond. Amint említettük,

a tárgyalás sulypontja kezd egy nagyon kényes mellékérdésre áttolódni. Nevezetesen, hogy hogyan volt lehetséges ezekben a sorozatos, nagyméretű panamáknál oly hosszú időn keresztül a kontrollt el-

kerülni.

A kérdés még eddig egészen nem tisztázódott. A vádlottak részéről elhangzott kijelentések azonban sejtetni engedik, hogy az ügyben rajtuk kívül még mások is vannak, ha nem is oly közvetlenül, de mindenesetre közvetve bizonyos mértékig kompromittálva.

Hogy ezek az egyének, akik természetesen nagy katonai pozíciókat töltenek be, hogyan kerültek ki a bűnügy érdekszférájából, azt a következő tárgyalások lesznek hivatottak tisztázni.

A kijelentések tehát egyelőre olyanok, hogy a tárgyalások még egy, esetleg két hétig is el fognak tartani, de nem kizárt dolog, hogy a hadbíróóság új idezőket fog Stefanovici őrnagy és Eanescu főhadnagy bűnperében kibocsátani és ezzel az egész bűnper egy egészen új színezetet fog kapni.

Tíz százalékkal emelik fel az összes adókat

Nem hajtják végre a köztisztviselői létszám leépítését, csak a napidíjasokat bocsátják el

(Bucuresti-Bukarest, június 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mammu miniszterelnök Popovici és Madgearu miniszterekkel folytatott tanácskozásai során megállapította az államháztartás egyensúlyához szükséges megtakarítások terét. A kormány tagjai egységesek abban, hogy a kinevezett tisztviselők elbocsátása inopportunus és erre nem is kerül a sor csak a volt kormányok protezsáit díj-

nokaira. Ezenkívül nyugdíjba küldik mindazokat a tisztviselőket, akik a korhatárt betöltötték. Jelentékeny redukciónak fognak eszközölni az anyagi kiadásokban, főként az autómobiloknál, a reprezentációs költségeknél, jutalmaknál, segélyeknél, beruházásoknál, amelyek a legszükségesebb mértékben csökkentik. Egyelőre nem vásárolnak és nem épí-

nek semmiféle ingatlant.

A lapok szerint 10 százalékkal fogják emelni az adókat, hogy az állam költségvetése egyensúlyba jöjjön. Valószínűnek tartják ilyen felemelést az egyenes adóknál, az iktatási bélyegilletékek, a forgalmi adóknak, az italmérségi engedély illetékek, valamint az összes többi adóknak is.

Andrássy, Vázsonyi és Windischgrätz hívták be 1919-ben Budapestre a románokat

Pop Ghița képviselő szenzációs leleplezése az Adeverulban

Bukarest, június 26. Az „Adeverul” levelet közl Pop Ghița képviselőtől, aki Budapest 1919 évi megszállásával kapcsolatban szenzációs leleplezéseket közöl. Pop szerint az 1919-ben Svájcban tartózkodó magyar menekültek élükön Andrássy Gyulával, Vázsonyi Vilmossal és Windischgrätz herceggel, kérték Ro-

mániát küldje csapatait Magyarországra, és szabadítsa meg Budapestet Kun Bélatól. Még Budapest megszállása után is Windischgrätz többször kijelentette, hogy szívesebben látja a románokat Pesten, mint a bolsevizmust és a román hadsereg a civilizációnak tesz szolgálatot. Pop Ghița ezt a levelet azzal a meg-

jegyzéssel közli, hogy csak az igazságot kívánja leszegezni a „Pester Lloyd” állításával szemben, mert a budapesti lap elhalgattja azt, hogy ép magyar politikusok kérték Budapest megszállását és tagadja, hogy a román és magyar nép között barátság jöhet valamikor is létre.

A CFR-nek ebben az évben is egymilliárd lej deficitje lesz

A francia szakértők szerint ez is nagy haladás lesz az elmúlt évekhez képest, amikor évente átlag két és egynegyedmilliárd deficitje volt

(Bucuresti-Bukarest, június 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az államvasutak reorganizálásán dolgozó két francia szakértő: Leveré és Lasserre most terjesztették be jelentésüket Madgearu ideiglenes közlekedésügyi miniszternek a CFR helyzetéről. A két szakértő mindegyike is rámutat arra, hogy az államvasutak bevételei ez év első hónapjaiban az elmúlt évi bevételekkel szemben jelentékeny csökkenést mutatnak fel. Bár a már eszközölt részleges megtakarításokkal ez valamennyire ellensúlyozható lesz, a két szakértő azon a véleményen van, hogy az államvasutak 1929 évi költségvetése is minimálisan egymilliárd deficittel fog járni. Ez kétségtelen haladást jelent az elmúlt évekkel szemben, amikor a deficit átlag évi két és egynegyedmilliárd lejt tett ki. A CFR érdeke azonban — monlják jelentésükben a szakértők — nem a deficit csökkentése, hanem annak teljes kiküszöbölése.

A stabilizációs kölcsönből a CFR-nek juttatott ötmilliárd lejt részint az adósságok teljes kifizetésére, részint pedig a bukaresti, grivitali és kolozsvári vasúti delkezésre álló összegek felhasználásának programján szerepel elsősorban a vagonok villamos világítással és olyan fűtőkészülékkel való felszerelése, amely alkalmazkodik Románia klímájához, hogy

műhelyek újjáépítésére fordítják. A renn-fűtés körüli anomáliák a jövőben elkerülhetők legyenek. A bukaresti műhely mellett egy modern öntödét állítanak fel és különböző fémeszközök préselésére szolgáló műhelyt, amelyeket eddig a CFR nélkülözött. A téli behavazások elkerülésére megfelelő számú hóekét vásárol a CFR. Annál is inkább, mert a háború előttről maradt hóekék már teljesen hasznavehetetlenek.

Ezek a munkálatok 1929 és 1930-ra

vannak előirányozva és összesen egymilliárd 213 millió lejt emésztenek fel. A többi adósságokra fizette ki a CFR. Itt említjük meg, hogy a közlekedésügyi minisztériumban most dolgoznak a PTT autonómiájának kidolgozásán. Madgearu ideiglenes közlekedésügyi miniszter programja szerint a vasut után most a postát is több függetlenséggel ruházzák fel. A postát a jövőben a vezérigazgató és két igazgatósági tanács tag fogják vezetni.

Végeladás!

Már csak rövid ideig!

Siessen, míg a választék tart!

Szenzációs olcsó fürdőruha hét!

Pénzt takarít meg, mert minden más cikket is potom árért vásárolhat!

BLATT

harisnya és kötött áruházában

Főtér 13. szám.

Országszerte eddig példátlan érdeklődés előzi meg a cionista kongresszusi delegátusválasztásokat

A Központi Választási Bizottság kiadta a végleges választási utasításokat

(Cluj-Kolozsvár, június 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap reggel egész Erdély és Bánát területén köztudottak a XVI. cionista kongresszus delegátusválasztásai. A választásokon az erdélyi és bánati cionista közvélemény ezúttal első ízben vesz részt négy táborban és ez a körülmény a választások általános zsidó szempontból való fontossága mellett külön jelentőséget kölcsönöz azoknak, mert

1. a mostani választás az erdélyi cionizmus politikai érettségének erőpróbája lesz. Négy mandátumért indul meg négy lista között a küzdelem, amely eszméjének legénél fogva minden körülmények között tiszta és szabályos választás lesz. Nem a hétköznapi politika szenvedélyes pártarcái, hanem egy világot átfogó eszme megvalósítására a legjobb ut keresése, egy jobb zsidó jövő előkészítése áll a delegátusválasztás központjában. Minden egyes pártnak ebben a tudásban kell vasárnap az urnák elé lépnie, hogy cionista fegyvellemel, tehát a legideálisabb rendben adja le szavazatát arra a programra, amelyet legalkalmasabbnak tart Palesztina újjáépítése és a zsidó nép jövője szempontjából.

A választásokat egész Erdélyben és Bánátban a legnagyobb érdeklődés előzi meg. Ez az érdeklődés nem csupán az egyes pártok esélyeinek, vagy a választási harc izgalmának, hanem elsősorban annak a hatalmas és sorsdöntő problémának szól, amely a XVI. cionista kongresszus tengelyét képezi: a Jewish Agency kérdésének. És az Agency kérdésén keresztül

a zsidó tömegek felvillanyozódása szól azoknak az örömdetes híreknek, amelyek Palesztinából érkeznek

és a viszonyok, a helyzet, a kilátások és a remények kedvezőbbre fordulásáról számolnak be. Minden jel arra mutat, hogy a zürichi kongresszussal új korszak nyílik meg Palesztina újjáépítésében és az egész cionista mozgalomban, a nagyobbvonalú építés és regenerálás minden vonalon és minden vonatkozásban.

A küszöbön álló kongresszusi delegátusválasztásra való tekintettel az E. Zs. N. Sz. Központi Választási Bizottsága a következő egységesített és összefoglaló választási utasítást adta ki, amely a választások lebonyolításánál egyedül irányadó az összes választási bizottságok részére. Ezt az utasítást minden szavazóhelyiségben látható helyen ki kell függeszteni.

1. A választás helyét és óráját a HVB köteles legalább a választás előtti napon a szokásos helyi módon a választók

tudomására hozni.

2. A választás titkos. A választási hely területén belül semmiféle propaganda nem üzhető.

3. Minden cionista, aki 5689 évi sékelét megváltotta és 18. életévét betöltötte, szavazati joggal bír, ha neve a helyi választási névjegyzékben (sékelfizetők lajstromában) szerepel.

A választási elnöknek, de a HVB bármely tagjának joga van kétes esetekben a szavazót úgy a személyazonosság tekintetében, mint arra vonatkozólag leigazoltatni, hogy 18-ik életévét betöltötte-e. Külföldön váltott sékellel nem lehet szavazni.

4. Mialatt az igazolt sékelfizető leadja szavazatát, a HVB jegyzője bevezeti az illető nevét a leszávozott sékelfizetők lajstromába, amelynek blankettáját a KVB mindenhol megküldötte. Ezt a lajstromot lehetőleg csatolni kell a választási jegyzőkönyvekhez.

Ha nem a választási helyen lakó sékelfizető jelentkezik szavazásra, annak neve mellé a lajstromban oda kell írni a pontos lakcímét és a sékel számát. Az ilyen szavazatokat nem kell az urnába helyezni, hanem a HVB elnöke egyenesen beküldi a KVB-nak.

5. Ha a választásban önálló listával induló valamelyik pártnak a HVB-ban nincs képviselője, igazolt bizalmi emberei jelen lehetnek a szavazóhelyiségben. A HVB tagjain, a bizalmi férfiakon (pártonként legfeljebb kettő) és az épen szavazó maximum öt választón kívül senki sem tartózkodhat a szavazás

alatt a választási helyiségben.

6. A szavazás a KVB által kiküldött egységes szavazólapokkal történik. A HVB elnöke minden igazolt szavazónak annyi szavazólapot köteles átadni, ahány lista indul a választásban.

A szavazónak nincs joga a listákon sem javítani, sem kihuzni, sem beírni, vagy bármilyen más változtatást eszközölni, mert ezáltal a szavazat érvénytelenné válik.

A szavazás úgy történik, hogy a választó a neki átadott listák közül az egyiket, amelyikre szavazni kíván, négyrészt úgy hajtja össze, hogy a szavazat titkossága kétségenfelüli legyen. Az összehajtott szavazólapot átadja a HVB elnökének, aki azt azonnal az urnába helyezi, mialatt a HVB egyik kijelölt tagja a szavazó sékelnyugtáját lepecsételi, vagy más módon jelöli meg, hogy az illető leszávozott. A fel nem használt szavazólapokat úgy kell megsemmisíteni, hogy senki meg ne állapíthassa, hogy a választó hova szavazott.

7. A szavazás meg nem szakítható. A szavazás lezárását a HVB elnöke elrendelheti, ha az összes szavazásra jogosultak már megjelentek az urna előtt, ha pedig a választók már csak szórványosan jelentkeznek, zárórát tűz ki, amelyet esetleg meg lehet hosszabbítani.

8. A szavazás lezárása után a HVB felnyitja az urnát vagy urnákat és a nyilvánosság előtt megkezdi a szavazatok összeszámolását, valamint a szá-

Rágalmazó hadjárat folyik a külföldön Románia ellen — mondja Raducanu miniszter

A munkaügyi miniszter nyilatkozik a genfi és párisi impresszióiról

(Bucuresti-Bukarest, június 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Raducanu munkaügyi miniszter, aki szombat este érkezett vissza a genfi munkaügyi konferenciáról, tegnap délután nyilatkozott a sajtó képviselői előtt a konferencia munkájáról és a román delegáció szerepéről. Kijelentette Raducanu, hogy az ezevi munkaügyi konferencia rendkívüli jelentőségű volt. Ötveneg állam képviselői vettek részt a tanácskozásokon, amelyek három hétig tartottak el és amelyek feleltek a munka összes aktuális problémáit: a munkások és tisztviselők munkaidéjét, a balesetek megakadályozásának kérdését, a munkanélküliség leküzdését, valamint a kényszermunka problémáját. A konferencia jelentőségéhez hozzájárult az a tény is, hogy az új angol kormány képviselője utján bejelentette, hogy a legrövidebb időn belül eleget fog tenni a nyolc orai munkaidő respektálására vonatkozó nemzetközi szerződésnek.

Barátságos atmoszféra Genfben

— Örömmel volt alkalmam megállapítani — mondotta Raducanu, — hogy a külföldön mily nagy bizalommal tekintenek a romániai új szociálpolitikai törekvések elé. Rendkívül barátságos atmoszféra fogadott Genfben és ez az atmoszféra az ideológiai azonosságból származott, amelyet valamennyi személyiség kifejezett, akiknek csak szavuk van a modern munkaügyi törvényhozás terén. Genfi tartózkodásomat felhasználtam arra, hogy kikérjem a nemzetközi munkaügyi hivatal véleményét a szociális biztosítások egységesítéséről szóló törvényjavaslatunkra. Ez a vélemény rövidesen ismeretes lesz a országban is s megadja a kellő választ azokra az egyoldalú kritikákra, amelyek a tör-

vényjavaslat ellen elhangzottak.

— Genfből Párisba utaztam, ahol — mint a román delegáció vezére, — résztvettem a munka tudományos megszervezésére irányuló nemzetközi kongresszusra, amely iránt különösen azért mutatkozott oly nagy érdeklődés, mert a munka tudományos megszervezésének az a rendszere, amelyet Taylor dolgozott ki, ipari és agrárállamokat egyaránt érdekel. A kongresszuson találkoztam Mauro professzorral, aki résztvett a bukaresti földművelésügyi kongresszuson. A professzor lelkesen nyilatkozott a kongresszisták bukaresti fogadtatásáról és kijelentette, kötelességének tartja, hogy Olaszországban ismertté tegye Romániát, minthogy ott vajmi kevésé ismernek bennünket. Párisi tartózkodásom alatt bemutattak Doumergue köztársasági elnöknek és hosszabban tárgyaltam Lucheuer és Bonefons miniszterekkel.

Rágalmazó hadjárat Románia ellen

— Meglepetéssel és bizonyos keserűséggel tapasztalhattam, — mondotta Raducanu, — hogy különösen Franciaországban hatalmas rágalmazó kampány folyik Románia ellen. A Párisban folytatott megbeszélésekből alkalmam volt megállapítani, hogy francia vezetőkörök nem adnak hitelt azoknak a perfidül

bálytalan szavazatok megsemmisítését. Vitas esetekben a HVB szótöbbséggel dönt.

9. A választási eredmény megismerése után a HVB haladéktalanul megszerkeszti a választási jegyzőkönyvet, amelynek csak a hátsó lapján lévő rovatokat kell a legnagyobb gondal kitölteni, mert az előlapon lévő hat rovat kitöltése a KVB feladata. Ugyanígy kell kitölteni a három másolatot jegyzőkönyvet, amelyből egy példány a többi választási okmányal, ha vannak ilyenek, valamint a leadott szavazólapokkal együtt a HVB elnökénél marad felelősség mellett való megőrzése végett, míg a másik két másolatot az eredetivel együtt, amelyeket a HVB összes tagjainak alá kell írniok, ajánlott, de lehetőleg expressz ajánlott levélben köteles azonnal beküldeni a KVB-nak (Cluj, Str. Baron L. Pop 10.) A július 5-én délután 6 óráig be nem érkezett választási eredményeket és jegyzőkönyveket a KVB nem fogja figyelembe venni.

10. A delegátusválasztások végeredményét a KVB az Uj Keletben fogja közzétenni az összes helyi eredmények beérkezése és a felülvizsgálása után.

Cluj, 1929 június 25.

A E. Zs. N. Sz. Központi Választási

Bizottsága:

- Fischer Lipót s. k. elnök.
- dr. Marton Ernő s. k.
- Weinberger Nándor s. k.
- (Klaj)
- Rosenfeld Sándor s. k.
- (Aviva-Barisszia)
- Klein Elijahu s. k. h. elnök
- (Mizrachi)
- Szirmai István s. k.
- (Hitachdut)
- dr. Knöpfler Bernát s. k.
- (Revizionista Unió)

terjesztett híreknek, hogy az új romániai rezsim külpolitikájában más országok felé orientálódik. Nem érdektelen, hogy ezeket a híreket különösen a földművelésügyi hitel megszervezésére vonatkozó tárgyalások alkalmával terjesztették. Szerencse, — mondotta Raducanu, — hogy ezek a híresztelések eredménytelenek maradtak. A jelenlegi politikai rezsim nemcsak az országon belül örömd nagy népszerűségnek, de a határokon túl is reális hitele van!

A Matild-viz
egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

Ön okos embernek tartja magát és mégsem tudja, hogy gummibélyegző és nyomtatvány legelsőbb forrása Eugen Katz Cluj, Strada Regina Maria 37. szám.

Fényképezik? Okvetlen tekintse meg az EMKE-drogéria fényképosztályába érkezett új, olcsó, minden igényt kielégítő gépeket, nagyítókat, fényezőket stb. Gépek: 1000 leitől. Papirok nagy választékban! Friss, olcsó vegyszerek. Vidékre postai szétküldés. Telefon 250. EMKE-drogéria Cluj, Fötér és Deák F.-u. sarok.

Értesítés!
Megnyílt Bucurestiben, a főváros központjában a „Hotel Venetia“
Str. Pictor Grigorescu 12. szám.
A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei.
100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz, Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek. Tisztelettel „Venetia szálloda“ vezetésége MO SESCU tulajdonos.

Maniu a miniszterelnökségen összetépvé megtalálta azt a királyi dekrétumot, amely 1926-ban miniszterelnökké nevezte ki

Miért lett Averescu Maniu helyett 1926 áprilisában miniszterelnök. Hogyan fogadta Argetoianu és hogyan fogadta Maniu Averescu kinevezését

(Bucuresti-Bukarest, június 26. Az Uj Kelet tud.) Ismeretes hogy a miniszterelnökség nemrégén költözött át a Căminul hercegeknek a Calea Victoriei levő ragyogó palotájába. A régi helyiségekből való kiköltözés alkalmával a Brătianu Vintila takarékoságából még csak villanykörtéket is alig szereltetett fel — Maniu miniszterelnök vizsgálatot tartott hivatalának bizalmas irattárában. A régi iratok áttanulmányozása közben került kezébe egy félig eltépett papírlap.

Egy 1926. április elsejéről kelteztetett királyi dekrétum volt, amely Maniu Gyulát bízta meg a kormány alakításával.

A kétségtelenül történelmi érdekességű lelet alkalmat adott arra a bukaresti újságoknak, hogy felelevenítsék az utóbbi tíz év politikai történetének néhány intimitását. Emlékeztetés, hogy 1926 márciusában, négyévi kormányzás után visszavonultak a liberálisok és az egész ország Maniu Gyula kinevezését várta. Ferdinánd királynál történt kihallgatása és a nemzeti parasztpárt érdekében intervenció Jorga professzor audienciája után maga Maniu is meg volt győződve arról, hogy a kormányalakításra ő kap megbízást. Maniu egy alkalommal, tanácskozással eltöltött éjszaka után, frakkban várta április elsején reggel a királyi udvar meghívását. A nemzeti parasztpárt Calea Victoriei levő klubhelyiséget zöld galyakal és lamponokkal díszítették fel.

Befejezett negyedtizenegy órakor az „Indreptarea”, az averescianusok hivatalos lapjának rendkívüli kiadása adta tudtul a fővárosnak és Maniunak, hogy Ofelsége a király Averescu tábornokot bízta meg a kormány megalakításával.

Holott a Maniu kinevezéséről szóló dekrétum már ki volt állítva. Valószínűleg örök titok marad, hogy ezt a de-

krétumot ki tépte el Pamfil Seicaru, a „Curentul” főszerkesztője, a legjobban informált román újságírók egyike, néhány. Maniu higgadtására és hidegvérére jellemző részletet mesél el az emlékezetes nap történetéből. A nemzeti parasztpárt informálva volt arról, hogy Maniu kinevezését megakadályozták. Az akkor még nemzeti parasztpárti Argeto-

ianu vállalta magára a szerepet, hogy ezeket a kulissza mögötti manővereket megküsitse.

Midőn Argetoianu Averescu kinevezéséről értesült nemigen válogatott szavakból álló kiszólást morzsol szét ajkai között.

Majd arra gondolt, hogy valaki utján megüzenni Maniunak Averescu kinevezését

Alkoholtilalom lesz Romániában, ha a liberálisok visszajönnek

A napokban zajlott le Bukarestben a vasuti tisztviselők nemzetközi antialkoholista kongresszusa. A Viitorul ezt az antialkoholista kongresszust használta fel arra, hogy felhívja Brătianu Vintila régi tervét a romániai „száraz törvényről”. Brătianu Vintila ugyanis közvetlenül a bukása előtt egy törvénytervezetet készítet, mely szerint 12 esztendő alatt, fokozatosan le akarja építeni a romániai szeszgyártást, úgy, hogy tízenkét év múlva teljesen be lehetett volna tiltani az alkoholfogyasztást. Románia is követte volna az Egyesült Állomok példáját és — száraz állam lett volna.

Brătianu Vintila tervei szerint a szeszgyarak az alkoholkontingens fokozatos

csökkentése arányában lassanként áttértek volna szárított gyümölcs, konzervgyártásra és az eddigi bodegák, korcsnák is italkiméresi helyiségekben limonádét és szódavizet kellett volna árulni.

A Viitorul megállapítja, hogy ez a törvény súlyos terhet jelent ugyan az államra nézve, hiszen a szeszadó sok millió jövedelmet hoz, de ezzel szemben minden kománynak viselnie kell az ilyen terhet, mely a jövő nemzedéket megmenteni az alkohol karjai közül.

És végül a Viitorul célzást tesz arra, hogy ha a liberálisok megint kormányra kerülnek, a „száraz” törvény lesz az első, amelyet a parlament elé terjesz-

Nyomófesték

gyári raktár **LEPAGE** Kvár. Kérjen árjegyzéket.

nek okait. Cita Davila, a jelenlegi washingtoni követ, vállalkozott arra a feladatra, hogy Maniunak referáljon a történetéről.

Cita Davila izgatottan ment fel az Athene Palace lépcsőin és előre megformulázta magában a mondatokat, amelyekben Maniunak megmagyarázza az események váratlan fordulását. Azt hitte, hogy egy felindult, dühös, gyanakodó és sértegető ember fog a hotelszobában találni. Nem ez történt. Maniu derűsen, nyugodtan ült szobájában és Jon Coltor erdélyi egyházközlöny tár. saságában az evangéliumnak egy passzusát kommentálta...

A liberális lap e cikkével szemben meg kell állapítanunk, hogy Brătianu ezt a törvénytervezetet még 1926-ban, az Averescu kormány előtt készítette el és ekkor tényleg azért nem lett e tervezetből törvény, mert kénytelenek voltak az Averescu-pártnak átadni a hatalmat. Azonban az Averescu-kormány bukása után még egyszer uralomra jutott a liberális párt és Brătianu Vintila miniszterelnök lett. Miért nem szavaztatta meg akkor ezt a tervezetet a parlamenttel? Száraz törvény helyett megszületett az a bizonyos szeszindikat

„A budapesti demars Magyarország érdekében történt”, — mondotta expozéjában Mironescu külügyminiszter

A román-magyar jegyzékváltás a parlament előtt

(Bucuresti-Bukarest, június 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délutáni ülését Mironescu külügyminiszternek a magyar demars ügyében bejelentett expozéja miatt nagy érdeklődés előzte meg.

Polizu Micsunesti kérdésére Mironescu külügyminiszter mindenekelőtt összefoglalja a eseményeket. Jugoszlávia és Csehszlovákia azonnal választ kaptak a demarsra, mi csak tegnap kaptuk azt meg. A külügyminiszter ezután felolvassa a román és magyar jegyzékek szövegét, majd kijelenti, hogy a román kormány meg van elégedve a válaszal. Sohasem fogja azt megengedni, hogy ennek az országnak egyetlen fia is Magyarország alattvalója legyen. A román kormány elnöke kijelentette, Sinaiában, hogy egyetlen barátját sem adunk senkinek, semmilyen áron. Románia érdeke a béke fentartása és ily irányban meg is teszi kötelességét. Így kell felfognia Magyarországnak Románia lépését, amely ép Magyarország érdekében történt. (Taps. éljenzés.)

Duca kijelenti, hogy a Magyarországgal keletkezett incidens befejezettnek tekinthető. Megállapítja azonban, hogy Bethlen gróf kétszínű magatartást tanúsít és előrelátóknak kell lennünk.

Jorga hangsúlyozza, hogy vajamennyi párt szolidáris ebben a kérdésben. Az egész nép, a nemzet minden fegyverfogható tagja meg fogja védeni az országot minden rögtét azokkal szemben, akik a szavakat tetteké akarnák változtatni. Jó egyetértésben akarunk élni az egész világgal és a román jegyzék nyugodt hangja megfelel népünk nyugodt szellemének. Erőnk a mi nyugalmunk. Románia jelenlegi határait a wilsoni ideológia eredményei és ennek az ideológiának a vitába bocsátása azt jelentené, hogy meg kellene vitatni Ma-

gyarország jogát jelenleg birtokában levő területeire is.

Dr. Lupu szintén a pártok szolidaritását hangsúlyozza és megfelelő és állandó akciót sürget a külföldi közvélemény felvilágosítására a magyarok tendenciózus propagandájával szem-

A két jegyzék hiteles szövege

A román jegyzék: „Kormányom megbízásából van szerencsém megállapítani, hogy Bethlen gróf miniszterelnök május 26-iki beszéde nem képez barátságos aktust Romániával szemben és olyan természetű, amely veszélyezteti a béke érdekeit.

A jegyzék elmondja, hogy nem ez volt a magyar kormány első ilyen természetű manifestációja. A román kormány, áthatva a vágytól, hogy a két kormány közötti viszonyt megjavítsa, hallgatagon haladt el az előző hasonló természetű manifestációk mellett. Hozzájárult Magyarország moratórium-kéréséhez, sőt tovább is ment és kedvező feltételek mellett barátságos megoldást ajánlott fel az optánsoknak, bár azok kéréséhez, sőt tovább is ment és kedvező

Épen ezért kellemetlen meglepetéssel vette tudomásul Románia kormánya, hogy erre a magatartására válaszképpen a magyar kormány ilyen aktussal felelt. A román kormány kényszerülve érzi magát arra, hogy utasítsa budapesti követét, hogy a jövőben hasonló természetű ünnepélyeken való megjelenéstől tartózkodjon és ugyanakkor felvilágosítja a külföldi közvéleményt arról, az akcióról, amelyet a magyar kormány folytat és amely a Magyarországot által is aláírt szerződés és a béke ellen való.”

A magyar válaszigyzék kelt június 22-éről.

„Excellenciás Uram. Nem rejthetem el

meglepetésemet, a jegyzékben tartalmazzott olyértelmű interpretáció fölött, amelyet a fenti jegyzék provokált. Az önök kormányának bizonyára tudomása van arról, hogy mi a trianoni békeszerződés rendelkezéseit igazságtalannak tartjuk és hogy dolgoknak ezt az állapotát a jövőben békés úton meg kell változtatni. Bethlen gróf beszéde nyilvánvalóan ezt az álláspontot hangsúlyozta amely azonban nem tekinthető irredenta megnyilatkozásnak. Ez a beszéd egyébként nem politikai aktus volt, hanem emlékbeszéd volt a háborúban elesett 500.000 magyar katona siremléke fölött.”

A jegyzék ezután megállapítja, hogy Magyarország nem kapott moratóriumot és hogy a budapesti román követnek semmilyen előzetes biztosítást az ünnepségre vonatkozólag nem tettek. Végül annak a reménynek ad kifejezést, a román kormány meg fogja találni az eszközöket, hogy a két állam közötti jóviszony megteremtődhesék.

— A hazárulás vádját emelik Tuka ellen Prágából jelentik: A pozsonyi vádianés a Tuka-hümprom elvetette a védelem előterjesztett kifogásait s helybenhagyta az ügyészi indítványt, amely Tuka, továbbá Snaeky és Mach Sándor ellen a hazárulás és kénkeelés vádját emeli

Cukorka- és csokoládégyár
Felszerelve azonnal üzembe vehető
Rudolf Moise Oradea, Str. Alexandri No. 2.

GBL Selyem-harisonyák
minőségben utókéthetleneke!

- GBL „Edeltross” Lei 400
- GBL „Éltsé” „ 350
- GBL „Diamant” „ 310
- GBL „Dollar” „ 170

Állítsa mindenütt ezen elgévült, előzetes — előjeggyel ellátott — harisonyákat és meg fog győződhet arról, hogy a jó mindig a legelőbb.

Junius 27. gsemmissítését, szótöbbséggel

ny megismertalanul megjegyzőkönyvet, pánján levő rongddal kitölhat rovat ki. Ugyanigy kell jegyzőkönyv többi válaszk ilyenek, vápokkal együtt elölösség melmíg a másik egyútt, amekának alá kell leg expresszonnal bekülr. Baron L. után 6 óráig eredményeket nem fogja fi-

nk végredetenben fogja eredmények sa után.

Választási

ánia

zióiról

uj romániai is országok stelen, hogy a földmivevonaikozó rjesztették ducanú. — edménytelepolitikai re-elül Örvend tárokon tul

viz niányozmárka.

a magát y egzőány

Cluj, 7. szám.

meg igényt rok nagy 250. rok.

nyitott torony-
ól jelentik: Az
yik feltalálója
talált fel, a
bármilyen
n tartliat. Szá
rozta, hogy
felállít ilyen
adott a fel-
ak készítésére

Csehszlovákiában is dühöng a gazdasági válság. Prágából jelentik: A cseh szlovák nemzeti bank tanácsa hétfőn tartotta meg közgyűlését, melyen súlyos panaszok hangzóttak el a köztársaság gazdasági viszonyairól. A gazdasági válság hangzóttak, hogy a különböző iparágak fejlődése teljesen szünetel, a kivitel terén nagy bizonytalanság van és a mezőgazdasági termények ára rohamosan és tartósan esőkken. Más felhívások különösen az általános fizetési nehézségekről panaszokdtak és hangzóttak, hogy a fizetéseket aggasztó arányban szaporodnak napról-napra.

Összül a második internacionálé végrehajtóbizottsága. Zürichből jelentik: A második internacionálé végrehajtóbizottsága július 18-án összeül. Hendergon végrehajtóbizottsági elnök, aki közben angol külügyminiszter lett, lemond állásáról. Az egyik frakció Leon Blum francia szocialista vezért a másik Vandervelde volt belga külügyminisztert akarja megválasztani elnöknek. A bizottságban elsősorban a leszerelés kérdése kerül szóba. A magyar szocialdemokrata párt meg akarja ismételni az annak idején ugyanitt megtett elvi kijelentéseit a revízió kérdésében.

Bedens zsebmenetrend nyári kiadása megjelent.

Bevonult a Vatikánba az első olasz követ. Rómából jelentik: De Vecchio Olaszország első vatikáni követe tegnap disztintion, kíséretével együtt a Vatikánba hajtatott. Elöl lovas futár, a hirtő két oldalán lovas karabinierek haladtak. A menet a Szent Péter-templom előtt vonult el, a pápai gárda tisztelettel. A főszertartási teremben a pápa már várakozott kíséretével együtt a követre, aki a szertartásos háromszori térdhajtás után üdvözlő beszédet olvasott fel. A pápa válaszában kijelentette, hogy hálát ad az Istennek, hogy eljött ez az óra, amely nemcsak Olaszország, hanem az egész világ katolikus híveinek szempontjából óriási jelentőséggel bír. Azután a pápa magánrodájában kihallgatáson fogadta a követet, aki nemsokára elhagyta kíséretével a Vatikánt Távozások újabb katonai tiszteletadásban részesítették.

Olaszország nyugdíját ad Malmgreen professzor anyjának. Rómából jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy a tavalyi északsarki expedícióban elpusztult Malmgreen svéd tanárt a polgári aranyéremmel tünteti ki és Stockholmiban lakó anyjának kétezer svédkorona nyugdíját biztosít.

Eltemették az Údv hadseregének főparancsnokát. Londonból jelentik: Booth tábornok, az Údv hadsereg volt főparancsnokának temetése ma volt Londonban. A gyászmenet utvonala a közúti forgalom megszülván teljesen szünetelt. A menetben sokezernyi közönség élén a különböző országok hadseregeinek küldöttségei haladtak zászlók alatt.

Rablógyilkosság történt a boroszlóberlini személyvonaton. Berlinből jelentik: A boroszlóberlini személyvonaton az elmúlt éjszaka rablógyilkosság történt. Guben állomás közelében hétfőn reggel a vasuti töltésen holttestet találtak. Hamarosan megállapították, hogy az áldozat Pinkus, Berlinben élő lengyel mérnök, akinek holttestén több törzsúrás nyoma látszott. A mérnök pénztárcája aktatásakája és aranyórája eltűnt. Pinkus tegnap este indult el Berlinből az éjszakai személyvonattal Boroszlóba. Egyik ülésében felfigyelt, találtak, amelyből kiderült, hogy a mérnök nemrégiben másfélmillió márkás kölcsönt közvetített egy lengyel városka részére. A rablógyilkosok minden bizonnyal a kölcsönközvetítésért járó jutalékot akarták megkaparintani a mérnöktől. A nyomozás folyik, a tetteseknek azonban egyelőre nyomuk veszett.

Közgazdaság

Mit tartalmaz az új kereskedelmi kódex tervezete

(Bucuresti-Bukarest, június 26. Az Uj Kelet tud.) Beszámoltunk már arról, hogy a kormány elkészült az új kereskedelmi kódex tervezetével, amelynek célja ismeretesen az, hogy egységesítse végül a különböző országokban a kereskedelmi törvényhozást. Az új kódex olasz és francia mintára készült és a kormány a tervezet végleges megszövegezése után meg fogja küldeni az összes érdekelt szervezeteknek, hogy azok megtegyék megjegyzéseiket. Az új kódex kötelezővé teszi az összes kereskedőknek és kereskedelmi vállalatoknak, hogy cégeiket bejegyeztessék a törvényszéknel. Kivételt képeznek e rendelkezés alól a kiskereskedők. Bejegyzés a kereskedő saját nevére történik. Az új kódex megkülönböztet kereskedelmi cégeket, kereskedelmi társaságokat, közkereseti társaságokat, részvénytársaságokat, betéti társaságokat és korlátolt felelősségű társaságokat (G. m. b. H.) A tervezet kimondja, hogy a kereskedelmi társaságok nem használhatják fel azonnal a társaság alapítókéjét, amelynek 30 százaléka megalakulása előtt a Banca Nationalánál letétbe helyő

zendő. A kódex szabatosan körülírja az alapítók jogait és kötelezi a vezetőseget a társaság működésének szoros ellenőrzésére. Ugyanezre kötelezi az igazgatótanácsot is. Ugy az előbbi, mint az utóbbi teljes felelősséggel tartozik a társaság működéséért, amely egészen a letétároztatásig vezethet.

Igen érdekes rendelkezése a kódexnek, amely kimondja, hogy a hozományról szóló szerződés ugyancsak be kell mutatni a törvényszéknek. Ellenkező esetben sem a létező, sem a feleség nem kérhetnek vagyonekülönítést.

Kimondja a kódex, hogy egy cég eladása esetén a vevő felelős marad az előbbi tulajdonos összes adósságaiért. A tervezet elismeri a kereskedelmi ügyvéteket is, kimondja, hogy a kereskedelmi ügynök által kötött tranzakciók kötelezők és érvényesek azokra a cégekre, amelyeknek nevében az illető eljár.

A tervezet néhány más érdekes intézkedését következő számunkban fogjuk ismertetni. A kódex a jövő parlamenti szesszióban kerül a törvényhozás háza elé.

Meghosszabbították a nemzetközi acélkartell. Párisból jelentik: A nemzetközi acélkartell vezetőbizottsága ülést tartott és elhatározta, hogy a megegyezést további időre meghosszabbítja. Egyben elhatározták, hogy az év harmadik negyedében a termelést egymillió tonnával, azaz 32,275.770 tonnára emelik. A legközelebbi ülést szeptember hónapban Bécsben tartják meg.

Újra nemzetközi cukorregyményről tárgyalnak. Június 29-én, Péter és Pál napján Brüsszelben újabb konferenciára jönnek össze a jelentősebb cukoripartermelő országok. A konferencia célja, hogy a cukorkristiz nemzetközi egyezmény útján enyhítsék. A konferenciának a cukoripartermelő országok szempontjából van nagy jelentősége.

Aktuális a gabonamonopólium Ausztriában? A nemzetközi gabonapiacokon észlelt árviszársések Ausztriában is az állami gabonamonopólium bevezetésének a gondolatát vetették fel. Egyes lapok értesülései szerint az agrárcörök ellenzéki csoportjai már nem fejtnek ki e terv ellen olyan erős ellenállást, mint nemrégben. Ehhez valószínűleg hozzájárul az a körülmény is, hogy Nemetszágban komolyan foglalkoznak hacsak átmenetileg is — gabonamonopólium bevezetésének kérdésével.

Angusztus huszonkilencedikén nyílik meg Pozsonyban a nemzetközi félézsde. A pozsonyi tőzsde faosztálya augusztus 29-én, 30-ikán és 31-ikén rendezi meg Pozsonyban a második nemzetközi fakongresszust, amelynek programján a következő pontok szerepelnek. 1. A fakeskedelmet illető kereskedelmi és tőzsde eljárások egységesítése. 2. A közvetítő szerepe a nemzetközi fakeskedelemben és a neki járó jutalék kérdése. Kísérlet a jutalék egységesítésére. 3. Döntőbírótság elfogadása külföldi vitás fakeskedelmi ügyekben. 4. Döntőbírórsági törvényszék létesítése a nemzetközi fakeskedelemben felmerülő óvások elintézésére. 5. A nemzetközi faunió megteremtése. Közelebbi felvilágosításokkal a kongresszusra vonatkozólag a pozsonyi tőzsde titkársága szolgál.

501-929. Hirdetmény tollfosztási jogbérlet ügyében. Hitközségünk a majorság-vagódabell tollfosztási jogot 1930. év jan. 1-től kezdve egy, esetleg három évre bérbe adni óhajtván, felszólítjuk mindazokat, kik ezen bérletre pályázni óhajtanak, hogy 10,000 lej bérletpénzzel ellátott írásbeli, lepecsételt ajánlataikat, f. é. július hó 14-iki d. e. 10 óráig a hitközség titkári hivatalában, Str. Dubalarilor 1. sz. alatt

nyujsák be, ahol a bérletre vonatkozó részletes feltételek megtekinthetők. Cluj, 1929. június hó 23-án. Löffler Vilmos Adler Sámuel titkár elnök

Pályázat

A szatmári (Satu-Mare) status quo izr. hitközségnél a sámesz-pénzbeszedő (שמש) állás betöltendő. Előnyben részesül az, aki kellő metszői képesséssel שמש (שמש) is bír. Fizetés megegyezes szerint. Működési (megbízhatósági) bizonyítvány és 1000 másolatokkal is felszerelt, életkort és családtagok számát is feltüntető kérvények július 15-ig alulírott főgondnokhoz küldendők.

Braun Mór Dr. Friedmann Árpád titkár főgondnok.

Szeszgyárosok, szeszfűzők nem nélkülözhetik A szeszgyártás kézikönyvét

A legészletesebb, legrészletesebb módon megírt szakmunkát. Szerkesztették: Dr. Herics Tóth Jenő és Osztrovsky Antal műegyetemi magántanárok. — Ára fuzeve 1100, kötve 1300 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb

Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagyszámú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	" 34.—
Bizet: Carmen	" 34.—
Verdi: Aida	" 34.—
Puccini: Turandot	" 34.—
Erkel: Bánk bán	" 34.—
Mozart: Figaro lakodalma	" 68.—
Poldini: Farsangi lakodalom	" 34.—
Leoncavallo: Bajazzók	" 34.—
Thomas: Mignon	" 34.—
Erkel: Hunyadi László	" 34.—
Puccini: Tosca	" 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 lejt — kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

TŐZSDE

Valutapiac 1928 június 26 (Badar)

DEVIZAK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3245-3245	—	—	49150	3241	1103750	13689	6497750	1926
Newyork	16820-16820	5195.62	51925	2556	16815	57360	71140	337975	—
London	81735-81735	2519.12	2520	12384	81675	278125	314950	163825	48482
Páris	659-659	2032	2032	—	659	2244	2783	132285	39087
Milano	82-82	2718.50	271875	13380	88150	3001	37225	17683	52332
Prága	49950-49950	153.75	1539	—	49863	169825	21637	—	29626
Budapest	2932-2932	906.50	9065	—	2932	—	12395	583	—
Belgrád	297-297	912.75	912.62	—	297	100725	124962	593	176
Bukarest	—	308.75	308.50	1515	—	84025	42210	203	5926
Varsó	19-19	582.5	582	—	19	6430	7974	3760	—
Bécs	2363-2363	7304	7304	—	2368	8060	—	474474	—
Berlin	4019-4019	123825	12385	—	418	136865	16971	80337	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 303, Páris 1520, Budapest 34025, Bécs 42210, Prága 200325

A gyapotpiac. Junius hó első felében az amerikai gyapotpiacokon nem állottak be lényeges változások, azonban a lánnya irányzat, amely még május hó második felében tartott, nem folytatódott. Junius hó második felében az irányzat azonban sokkal szívdobabb lett, junius hó elsőjén jegyezték 18.25 centset a legmélyebb árat és azóta az árak ismét 18.75 centsig emelkedtek. Az amerikai kormány elhatározta, hogy nagyobb kormánysegélyt bocsát a megszorult mezőgazdaság rendelkezésére, melynek segítségével a termésfeleslegket lehet értékesíteni. Ez a kormánysegély, amely elsősorban a gabonapiac segítségére szolgál, a gyapotpiacra is éreztette kedvező hatását. Továbbá az új termés az utóbbi időben kevésbé haladt előre. Az idő hűvös volt és az esőzések is túlságosan erősek voltak. Ez az idő kártékony állapotok fellépésének is kedvez. Az egyes amerikai termővidékekről érkező hírek majdnem kivétel nélkül a kártékony rovarok nagyobb fellépéséről tesznek jelentést és szakkörök nézete szerint ez a körülmény az ideai piacot sokkal erősebben befolyásolni fogja, mint tavaly. Mindenekelőtt a termővidékeken forró és száraz időre volna szükség és ott, ahol ilyen kedvező idő már be is következett, a termés erősen fejlődött. Az Egyesült Államok fogyasztási statisztikája 639.000 bál fogyasztását jelenti, ami igen sok. Ez a mennyiség a május havi fogyasztásra vonatkozik. Április hónap a fogyasztás mindössze 632.000 bál volt, míg tavaly májusában a fogyasztás mindössze 578.000 bált tett ki és ezek a statisztikai adatok is arra mutatnak rá, hogy az alapirányzat igen szilárd. A helyzet textilpiacra továbbra is igen kedvezőtlen, amihez még az erős időnyerszerű lányság járul.

Csehország ismét emelte az állatimport vámokat. Prágából jelentik: Dacára a Csehországba importáló országok tiltakozásának, a cseh kormány kénytelen az agráriusok nyomásának engedni és úgy a gabonárákat, mint az élőállatok beviteli vámját emelni. A sertések behozatali váma a jövő hó elsejétől 84 csekkorona lesz és így két év alatt 48 koronáról 84 koronára, tehát majdnem kétszeresére emelkedett. A vámemelés különösen súlyosan érinti a román állatexportot és egyes cseh körök egyenesen azzal indokolják a mezőgazdasági és állatimport váma emelését, hogy az olyankor történik, amikor a román állam az ipari vámokat ismét emeli. Más verzió szerint az új vámok azért olyan magasak, hogy abból 20 százalékot engedhessen az állam a kedvezményes szerződést kötő államoknak.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Nemzeti Színház és a Román Operaheti műsora:

Péntek, június 28: Szókratész a szarajból. Vasárnap, június 30: Nápasta (Utolsó előadás)

Az előadások kezdete este 9 órakor. A bemutatót kivéve, minden előadásban a népszerű helyárat érvényesek.

MOZI

GRAND kert mozgó műsora a város háza udvarán

Csütörtök 9 órakor: Harold Lloyd egyetlen ideit ékező filmje: a Gyáva hős. Három órán át tartó kacagás.

CORSO-film-színház műsora:

Csütörtök 5, 7, 9 órakor: Csárdáskirályné. Kálmán Imre örökszép operettje. Főszereplők: Lane Haid, Oscar Marion, Rádai Imre. Előjáték: Szenzációs Ufa világhírű.

Péntek 5, 7, 9 órakor: Csárdáskirályné. Kálmán Imre örökszép operettje. Főszereplők: Lane Haid, Oscar Marion, Rádai Imre. Előjáték: Szenzációs Ufa világhírű.

Szombat 5, 7, 9 órakor: Csárdáskirályné. Kálmán Imre örökszép operettje. Főszereplők: Lane Haid, Oscar Marion, Rádai Imre. Előjáték: Szenzációs Ufa világhírű.

Nyiltér

Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

שמענו כי היה "דוד הארבעים" מקלח כותב ברחוקו "קול מחוקר דוד" (צ"ל קול מחיבי דוד) חרושים ונידונים ר"ל על רבינו דנאון אב"ד דמה בעדמהים "לקוט הגישות" ו"ב הקלום, והנה אמרו חז"ל בומה דה פ"ג ע"ב חמשה דביים נאמרו בב"ב שומה פ"ו פתוח ורדו נוסח וכו' ויש אומרים אף נוסח ואין קולו שמשע, וכל זה נתקיים בדוד הארבעים הקל כי מי ישמע לקול נביתו דוד ידוע לכל כי רק העיות דמומה מדבר מתוך גוהם וכבר כתבו דוד ברוך"א כאמור יכרת ה' כל שפתו הלכות לשון מדברת גוהלות. נאום הדותב בשם שמעון בעלי בתים דקק מאראש לראש יע"א.

A GYERMEK

Irta: WSJEWOLOD IWANOW

Nekem nem kell semmiféle edény, gyerekek, nezztek, itt van! Látjátok, én mindig megtalálom a helyes dolgokat.

A táborban kiderült, hogy a kirgiz asszony magával hozta gyermekét. Afanassi Petrovics ezt észre sem vette.

Azt hiszem — mondotta néhány katona — hogy a teje jó lesz majd mind a kettőnek. Hoztunk néhány tehent is, annak a tejéből majd inkább az asszonyt fogjuk táplálni. Nagyon jó testü, erős asszony.

Az asszony hallgatag és szigorú volt és mikor a gyermekeket szoptatta, félrevonult, hogy senki ne lássa. A két gyermek mellette feküdt a sátorban, posztóterítőn. Az egyik fehér volt, a másik arca sárgás és mintha egyetlen szájból göcsicelt volna.

Egy hét múlva azonban Afanassi Petrovics a katonák gyülekezetében táncszokott.

Tehát lát, közöttünk disznóságok történnek, itt sikkasztott valaki ide hallgassatok elvtársak, ez a kirgiz fehér-nép elsikkasztja a tejet a mi gyermekeinktől. Saját kölykének odaadja az egész mellét és a miénk számára csak az marad, ami az alján van. Én megfigyeltem, barátaim! Nézzetek csak utána...

A férfiaki valóban odamentek. Logy utánanézzenek a dolognak. A gyermekek úgy néztek, mint ahogy általában minden gyermek néz, kissé meglepődötten. Az egyik fehér volt, a másik sárga, mint egy érett sárgadinnye. De ugylátszott, mintha az orosz gyermek soványabb lett volna a kirgiznél.

Afanassi Petrovics kitárta karjait. Én már nevet is adtam neki... Vaska...

Drevessinin egész komolyan nézegette a gyermeket, az arcáról látszott hogy megesik a szíve rajta.

Drága Vaska, te itt el fogsz pusztulni...

Botot vett és a kocsirudon keresztbe rakta. Jól lemérte, nehogy az egyik oldal nehezebb legyen a másiknál.

Ekkor az asszony is segített a katonának, hozott spárgát, a karó mindkét oldalára kicsiny kosarat erősített és kiegyensúlyozta. A kosarakba behelyezte a gyermekeket, a katonák mohón nézték, melyik nehezebb.

A gyermekek ordítottak a kicsiny kosarakban. A kirgiz nő pedig ott állott a kocs mellett és valami nagy katasztrófának az előérzetében kétségbeesetten sirt. A katonák némán nézték a mérleg munkáját.

Seliwanov kiadta a kommandót: Elereszteni a mérleget!

Afanassi Petrovics, aki eddig ott tartotta kezét a mérleg sulypontján, most eleresztette a botot és az orosz csecsemő gyorsan a magasba szállott.

Oda néztek, a sárga csőrű kölyökre! Hogy telezabálta magát!

Felemelt egy kiszáradt birkafejét, amely ott feküdt a közelben és odatette az orosz gyermek mellé. Most már mind a két kosárnak a sulya egyenlő lett.

A katonák ordítottak: Egy egész fejfel többet adott a tejéből a saját kölykének, mint ennek a miénknek. Disznóság!

Vigyázni kellett volna rá, ott kellett volna lenni valakinek mindig a szoptatásnál.

Micsoda komisz fehérszép...! Hogy megcsalt bennünket!

Miért nem vigyáztok rá?...! Mintha nem is lenne jobb dolgunk, mint egyre a gyerekekre vigyázni.

Az éltesebbek közül is néhányan hozzájárultak ehhez a véleményhez.

Nincs se időnk, se kedvünk, hogy folyton ott álljunk a két csecsszópó mellett.

Valaki megjegyezte: Elvégre az anyja... Afanassi Petrovics ekkor valóssággal toporzékkolt.

Tehát ti tűrni fogjátok, hogy egy

oros emberemet egy ilyen hitetlen kölyök miatt elpusztuljon! Azt akarjátok, hogy Vaska dögöljön meg! Az én Vaskám!

A katonák mind odahajoltak Vaska felé, aki fehéren és soványan feküdt és csipegő hangján sirdogált.

Fel voltak háborodva. Seliwanov így szólt Afanassi Petrovicsnak:

Ha tehát így áll a dolog... Akkor isten neki. Terítsük le... Nem kell sokat törődni egy ilyen kirgiz kölyökkel... Eleget leterítettünk már közülük. Ha egy-egy több lesz, még nem fogunk elkárhozni.

A katonák megegyezten megszemlélték a kicsiny Vaskát, azután némán eltávoztak.

Afanassi Petrovics magához vette a kirgiz csecsemőt és betakarta egy rongyos zsákba.

A gyermek anyja felordított. Afanassi Petrovics enyhén a fogai közé vágott és a táborból kifelé ment a sivatagba.

Két nappal később a katonák ott álltak a sátor előtt és lábujjhegyen néztek, egyik a másik vállán keresztül a sátorba, ahol a kirgiz asszony szoptatta a fehér gyermeket.

A gyermekek jól esett az asszony melle és mohón szívta magába az életadó tejet. Az asszony bánatosan nézett a kicsinyre, aki apró kezeivel az asszony ripszkapáját karmolta. Lábai homokosan rándítottak, esetlen volt mintha ki akart volna ugrani az asszony karjából. A férfiaki, akik kívülről nézték, hangosan felkacagtak.

Afanassi Petrovics a katonák között a leggyöngödébb volt, szinte síró hangon szólalt meg:

Oda néztek, hogy szereti az a kölyök azt a hitetlen, pogány, sárga asszonyt.

A katonák ezután elhagyták a sátorot és mentek a sivatag felé. A sivatag peremén sziklák látszóttak, kietlen föld és forró égbolt mindenfelé. Csak mentek ebben a vad és örömtelen vidéken. (Vége).

(Ford. Szabó Imre).

Isr. Cultusgemeinde Deta. Konkurs.

In der hiesigen Isr. Cultusgemeinde ist ein Stelle eines Zeitgemässen Cantors, der zugleich Snochah Ubodek Wkore und der auch des Religionsunterricht leiten kann pro 1-sten August 1929 zu besetzen. Reflectanten die die nöthigen Befähigungszeugnisse besitzen und mittleren Alters sind, mögen sich melden. Gehalt nach Übereinkommen. Nur die Berufenen werden zum Probavortrag zugelassen und den Acceptirten werden die Reisespesen vergütet. Das Präsidium. Deta, im Juni 1929.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állatkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap. óhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbíthatunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

A „Poale Czedek“ Egylet telken Str. G. Baritu (Malom-u.) 16. sz. alatt bérbeadó 2 szoba, konyha, fürdőszoba emeleti; 3 szoba konyha, fürdőszoba földszinti lakás f. évi aug. hó 1-re. Továbbá egy 18 méter hosszú és 5.50 széles emeleti helyiség f. évi július 15-re. Irásbéli ajánlatok besújtandók f. évi július hó 7-ig az egylet irodájába.

Férfi és női divat szakmában perfect, mindhárom nyelvet beszélő fiatal segéd alkalmazást nyerhet: Weiss Siegfried kalap, úri és női divat üzletében Cluj, Cal. Reg. Perdanau 10. szám Szombatou zárva. Kétföldi cég keres megbízható, ügyes fiatal géprőpót, lehetőleg németnyelvűt tudással. Cim a hirdetésben.

Banca Chrissoveloni

Societate Anonimă Română. — București Bilanțul General încheiat la 31 Decembrie 1928

ACTIV	PASIV
Numerar în casă și disponibil la bancă	Capital
194.575.546	350.000.000
Efecte publice și acțiuni diverse	Rezerve
87.218.697	190.000.000
Participațiuni	Efecte Reescontate B. N. R.
302.044.211	214.271.191
Imobile, teren., păduri și fabrici propr. băncei	in străină
365.255.667	tate
Scont și avansuri as. Portofoliu	295.741.304
719.722.766	Depozite spre fructificare
Avansuri as. Titluri	281.174.419
174.783.647	Diversi creditor
" " Ipoteci și Cesiuni	1.310.326.770
" " Mărfuri (lemne, cereale etc.)	38.406
107.569.839	Dividende nereclamate
Debitori în ct. curent și avansuri acordate societăților controlate de noi	Tranzitoriu
668.606.931	865.724
Mobilier	Profit și Pierdere:
2.688.419.341	reportatul anulului 1927
2.688.419.341	1927
Garanții statutare	reportatul anulului 1928
675.600	45.772.137
	46.001.527
	2.688.419.341
	Deponenții de garanții statutare
	675.000

DEBIT	CREDIT
Cheltuieli de administrație, salarii, indemnizații pentru scumprirea vechii, gratificațiuni, timbre remunerațiunea direct, impozite etc.	Sold reportat din exercițiul 1927
59.369.587 50	229.390
reportul exercițiului 1927	Rezultate din conturile de comisioane, dobânzi, efecte schimb, particip, chirii, etc.
229.390	105.131.724 50
rezultatul anulului 1928	
45.772.137	
46.001.527	
105.361.114 50	

Director General, B. Rubinstein. Șeful contabilității, F. Kobilgher. Verificat și găsit conform cu registrele. Censori: Victor Rațiu, G. Eftatopol, S. Zamfirescu, Karl Weninger, M. Leitersdorf.

SZERKESZTŐ Ejjeli tele KIADÓHIVAT Str. B. ELŐFIZETES Egész év Felévre Negyedé Egy hónap X. évfolya 1929 Ju * 5689

Nem

A nagy per el Négyszöglet az adókat és az adókat, köztisztviselőket, vagy a másikat ahhoz, hogy egyensúlyát való állítani. Hogy a váltva látott na szimbolizálta, ha rászánni magát pohár közü me

Most végre de ben a döntéstbe tados távirati ir kommunikáció nem valamenny megegyezett ak opportunus a t elhocsajítani és hátra mint ugrá présen.

Szövezzük le nem felelős az a potaert. Ezt az moru örökszéké liberális rezsimt ujságírók abból a tiam Vintilat, a tagyvá választ megjegyzést szat szónoki kérdésre niszterelnök a t ban való buvári jogcímet az aka laszolt: „Bratian nagymestere.”

pedig olyan der sult akadémiák mányank jobbra sen mentőkötél nem akarja. merüljön.

A baj csak az nyult, ahelyett. Hivatalosan a szözevnezer fe esátása helyett emelte az összes nevezi a kormá talosa az adók holott az adóre hanem visszafl is alkalmasan e pénzügyi szan igazságtalan és lehet végrehajt

Igazságtalan, meg millió és ezer felesleges ti semmi egyébre arra, hogy de államkasszában. raszpárt még a ült, a pénzügyi gramjában nagy kat pengetett. kusai tisztán lá rájuk vár, ha a Epen ezért vagy milliárdos és m tőinek börtönbe elkobzásáról, tör hetővé teszi a eredetének me uton felhalmozot sát, az adóterhe